

52053201: สาขาวิชาสถาปัตยกรรมไทย

คำสำคัญ: วิหารโถง / ลานนา / ช่องเปิด / ฝ้าย้อย / การจัดแสง / แสงธรรมชาติ / แสงทางอ้อม

เชษฐา สุภาศรี: หอธรรมศิลป์ลานนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อ.ดร.ประติมานิมเสมอ. 380 หน้า.

ขณะที่โลกกำลังเป็นสากลด้วยระบบข่าวสาร ในส่วนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของสังคมไทย มีการประยุกต์ให้เกิดกิจกรรมและช่องทางที่หลากหลายในการเข้าถึงหลักธรรมคำสอน จึงเลือกนำโครงการ “หอธรรมศิลป์ลานนา” มาเป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นสถานที่ส่งเสริมกิจกรรมและช่องทางที่เกิดขึ้นดังกล่าว ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของไทย ซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรล้านนาในอดีต ด้วยมีลักษณะของโครงการเป็นหอศิลป์ร่วมสมัย ที่มีเนื้อหาเชิงธรรมะ ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ตระหนักถึง “การจัดแสง” ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อลักษณะและเนื้อหาของโครงการ ตลอดจนการก่อรูปของงานสถาปัตยกรรม

จากการสังเกตสภาวะ “แสงธรรมชาติ” ในอาคาร “วิหารโถงลานนา” พบว่ามีสภาวะแสงที่นุ่มนวลและสงบนิ่ง ซึ่งเกิดขึ้นจาก “แบบการให้ความสว่างโดยวิธีใช้แสงสะท้อน” ลอดผ่านองค์ประกอบ “ช่องเปิด” ของอาคารที่มีรูปแบบแตกต่างกัน จึงได้ตั้งข้อสังเกตต่อไปถึง “คติ” ที่ส่งอิทธิพลแก่ “แนวคิดในการออกแบบ” วิหารโถง วิหารเอกลักษณะแบบแรกของลานนาให้มีลักษณะอาคารเป็นแบบ “เปิดโล่ง หรือ โถง” และมีรูปแบบช่องเปิดรับแสงที่แตกต่างกัน ด้วยสังเกตเห็นว่าแบบสถาปัตยกรรมและช่องเปิด ในส่วนซึ่ง “ก่อรูปจากการกำหนดขอบเขตด้วยแสงธรรมชาติ” อันนำมาซึ่ง การทำให้เกิดสภาวะแสงดังกล่าวขึ้นนั้น เป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมไทยล้านนาอย่างหนึ่ง

วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมไทยฉบับนี้ จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษารูปแบบ และสัดส่วนองค์ประกอบ “ช่องเปิด” และ “ฝ้าย้อย” ของตัวแบบสถาปัตยกรรม “วิหารโถงลานนา” ต่อหน้าที่ในการกำหนดให้แสงธรรมชาติผ่านเข้ามาภายในอาคาร เนื่องด้วยมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ในแต่ละ “ชั้นซดหลังคา” และ “การยกเก็จ” ผังอาคารตามแบบแผนอย่างน่าสนใจ ตลอดจนเพื่อศึกษา “คตินัยจักรวาลพุทธศาสนาลังกาวงศ์” ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดในการสร้างสรรค์พุทธภูมิแบบล้านนา ในส่วนซึ่งเกี่ยวข้องกับแสงธรรมชาติ เพื่อสื่อความหมายถึง “โพธิมณฑลแห่งการตรัสรู้” ด้วยเป็นแนวทางในการออกแบบหอธรรมศิลป์ลานนาให้เป็น “พื้นที่แห่งการรู้แจ้งทางปัญญา” ที่สอดคล้องกับเจตย์แห่งยุคสมัย ในบริบทของสังคมไทยล้านนาปัจจุบันต่อไป

ภาควิชาศิลปสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

52053201: MAJOR: THAI ARCHITECTURE

KEY WORD: VIHARN THONG / LANNA / VOID / FHA YOI / LIGHTING / NATURAL LIGHT
/ INDIRECT LIGHT

JEDSADA SUPASRI: LANNA DHAMMA AND CONTEMPORARY ART
LEARNING CENTER. THESIS ADVISOR: PRATIMA NIMSAMER, Ph.D. 380 pp.

While the world be connected by the information system. In terms of Thai Buddhism and Dhamma propagation. Activities and choices caused by application make easily access Dhamma information. Thus the project "Lanna Dhamma and Contemporary Art Learning Center" had been selected as an architectural design case study. Being the place for supporting such case in the Northern Thailand, which had been the site of Lanna kingdom. As the program museum of contemporary art with content-oriented Dhamma. So the "Lighting" is related with the program, content of the project, and the formation of space in architecture.

The natural light conditions in "Viharn thong (the early Lanna's Viharn)" being soft and calm. Creating by "indirect lighting" and characteristic of "void". Observation to reach the "myth" which influence on Viharn thong's "concept design" in characteristic as "hall". Recognizing the natural light conditions in architecture, which defines space by natural light, represents a unique "Lanna style architecture".

The goal of this thesis is to study Figure, Form and Proportion of "void" and "Fha yoi" (architectural elements) also with "Viharn thong". To study "the cosmos's Sinhalese sect of Theravadin Buddhism", in terms of natural light. This is influence for creating Lanna Buddhism sacred space "Mahabodhi of Enlightenment". Guiding for the project's concept and design process, "the enlightened space". Consistent with the problems of Lanna context in present day.

Department of Architecture and Related Arts Graduate School, Silpakorn University
Student's signature Academic Year 2013
Thesis advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่องทอธรรมศิลป์ล้านนาฉบับนี้ สามารถสำเร็จจุล่งไป ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ ดร.ประติมา นิมเสมอ และท่านอาจารย์ ปองพล ยาศรี ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง ที่ได้ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติมา จตุรวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง ที่กรุณาเป็นกรรมการผู้สอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ชี้แนะมุมมอง และข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง กระบวนการทำงานและการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

สุดท้ายนี้ใคร่ขอกราบ พ่อและแม่ ครู อาจารย์ ตลอดจนขอขอบพระคุณ ญาติ พี่น้องและ เพื่อนกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ไม่ได้กล่าวไว้ ณ ที่นี้ ที่คอยเป็นกำลังใจให้โดยตลอด จนมีความสำเร็จ ได้ในวันนี้

